ԱՄՍԱԹԻՒ ՇԱԲԱԹ 24 ՓԵՏՐՎԱՐ 1303 ԹԻՒ 4

ԻՐԱՒՈՒՆՔ

ԵՐԿՇԱԲԱԹԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բաժանորդագրութիւն
Պուլկարիոյ համար տարեկան 6 ֆր.
„ „ 6 ամիսոյ 3 „
„ „ 3 „ 2 „
Արտասահմանի համար տարին 8 „
Մէկ թիւն 40 սանթիմ

ՀԱՍՑԷ
Խմբագրութիւն «Իրաւունք» լրագրոյ Վառնա (Պուլկարիա)
Редакция на вѣстникъ „Иравункъ“ ВАРНА (България).
Rédaction du journal „Iravounk“ VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք եւ չեն ղրկուիր եւ լոյս ծնեն միայն կը հրատարակուին։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեր ընթերցողներէ շատեր կառաջարկեն մեզ «ԻՐԱՒՈՒՆՔ» Ը շաբաթաթերթի վերածել. մեր համակիրներու այս փափաքը մօտ ժամանակի մէջ կատարելու համար պիտի չանամք հարկաւոր միջոցները ձեռք առնել եւ սիրելի է մեզ յուսալ թէ մեր այս նոր ձեռնարկի մէջ պիտի քաջալերուինք պատուարժան հասարակութենէն։

ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՆԴԷՊ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՑՆ

Շարուն. Նախորդ թուէն Վերջ

Եւրոպա այժմ ամեն ջանք դոյժ կը դնէ Թուրքիոյ անկումը, որքան կարելի է, ուշացնելու, վախնալով որ գուցէ «հիւանդ մարդուն» ժառանգութեան խնդիրը ընդհանուր պատերազմի մը պատճառ դառնայ. այս վախով ամէն ազգութիւնք թոյլ տուին իր Թուրք կառավարութիւնը Հայերը կոտորէ, որպէս հիմայ անտարբերութեամբ կը դիտեն Հայերուն լոնի իսլամացումը. Թուրք պետական մարդիկ այս յաջողութեան վրայ իրենց ձեռքերն իրարու կը շփեն ժպտադէմ եւ երկրին՝ անտեսական ու քաղաքական վիճակին բարւոքման ի նպաստ Եւրոպայի այս բարեացակամ դիրքէն օգտուելու համար կը յուսան յաջողիլ նոր փոխառութիւն մ'ընելու եւ տէրութեանց մէջ Թուրքիոյ դաշնակիցներ գտնելու։

Զո՛ր ջանք, անօգուտ վաստակ։

Թուրքիրապետութիւնը այժմ նման է՝ հիմերէն խախտած եւ ներսէն խարխլած հաստատութեան մը՝ զոր արտաքին նեցուկներ չեն կարող զօրացնել։

Փոխառութիւն մը կնքել կը նշանակէ երկրին տնտեսական վիճակը աւելի ծանրացնել եւ ոչ թէ բարւոքել իսկ Թուրքիոյ համար դաշնակիցներ փնտռել, ներկայ հանգամանաց մէջ կը նշանակէ՝ այս կամ այն տէրութեան դիրութիւն ընձեռել, իշխանութեան անկման պահուն մեծագոյն պատառը յափշտակելու։

Սպառնացող քայքայման առջեւն առնելու միակ եւ բնական միջոցն է՝ երկրին ներքին, կենսական ոյժերուն բանալ գործունէութեան աղատ ասպարէզներ. ասոր համար անհրաժեշտ հարկ է ամենէն յառաջ՝ վերահաստատել հանրային խաղաղութիւն, ապահովութիւն եւ քրիստոնիայ ու Թուրք տարրերու մէջեւ փոխադարձ վստահութիւն. այս գեղեցիկ բաները սակայն անցան ու գնացին անդառնալի կերպով, անկրանալի երազներ դարձան սա պարզ պատճառաւ որ Հայն ու Թուրքը ալ չեն կարող իրարու հաշտ աչօք նայիլ եւ իրար դրացի սիրով ապրիլ իրարու հետ։

Ուստի մեր հաստատ համոզումն է թէ Սուլթանին միայն մէկ միջոց մնացած է իր իշխանութիւնը լուրջ հիմանմէ վրայ հաստատելու վերստին, այն է՝ ինքնաբերաբար տալ Հայաստանի ընդարձակ վարչական ինքնավարութիւն Թուրքիոյ Գերիշխանութեան տակ. ինչպէս որ հայոց հալածանքն ու դժգոհութիւնը հասցուցին Թուրքիա իր տրդի վիճակին, այսպէս ալ իրենց դոհացումն տալով եւ եթէ կրնայ կացութիւնը բարւոքիլ. պատճառին բարձմամբ ապրիլնքը կը բարձուի ուրիշ հնար չկայ։

Հայերն Եւրոպական ո՞ւ է ազգի հետ ցեղային կամ կրօնական առընչութեամբ կապուած չըլլալով, բնականաբար պիտի յարին միշտ դէպի ի այն կառավարութիւնը, որ ողորմադրութիւն ունի իրենց ձեռք կարկառելու. եթէ երբէք Թուրքիա իխաստութիւն ունենայ ազատ ապրելու միջոցները տալու Հայ ազգին, ոչ միայն խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն ինքնին վերահաստատելով, առ եւ տուր եւ արտաքոյ պիտի վերակենդանան ու Թուրք պետութեան գանձը պիտի պարարտանայ, այլ եւ ինքնավար Հայաստան, Գերիշխան պետութիւնն հետ յաւէտ երախտագիտութեամբ կապուած՝ Թուրքիոյ համար միշտ տրամադրելի կարեւոր այժ մը պիտի ներկայացնէ ընդդէմ օտարներու քաղաքական ոտնձգութեանց։

Թուրքիոյ իրական շահերուն այսքան ազատ ու ճիշդ ըմբռնում կարելի չէ դժբաղդաբար սպասել Սուլթանի՝ կոյր մոլեռանդութեամբ եւ հաստատամտ նախապաշարումներով տոգորուած արդի խորհրդականներէն։

Հետեւաբար Բ. Դուռը յամառելով իր կարճատես քաղաքականութեան մէջ՝ ինք փութացուցած պիտի ըլլայ Թուրքիոյ վերջնական անկումը, որպէս զայն մատնեց ներկայ տագնապալի կացութեան, Հայութիւնը հալածելով։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՌ Ն. Ա. Բ. ԻՇԽԱՆՆ

Գեր. Հայր Տէրունեան Պուլկարիոյ Վեհապետին Ծննդեան տարեդարձին եւ Գահաժառանգ Իշխանին միւռոնօծութեան առթիւ հեռագրական շնորհաւորութիւններ ուղղած է Ն. Ա. Բ. Իշխանին, Որ բարեհաճած է Ն. Գերապատուութեան պատասխանել՝ իր առ Հայ ազգ տուած թանկագին բարեացակամութիւնը յայտնող հեռագիրներով։

ՀԱՅՈՒՀԻՆ ԿՈՏՈՐԱԾԻՆ ՄԷՋ

Հոկտեմբերի վերջերն է. Քիւրտ հրոսակները հրէշային մոլեգնութեամբ յարձակած են Ա. Հայաբնակ քաղաքի վրայ։ Ակնթարթի մը մէջ հրով եւ ծուխով ծածկուած է ամբողջ քաղաք, եւ սուրի շաչիւնները ու հրացանի պայթիւնները պատերազմի դաշտի մը վերածած են այն շէն ու բազմամարդ քաղաքը, որ իր պերճութեամբ ու յառաջադիմութեամբ առաջնակարգ դիրք մը կը գրաւէր միւս քաղաքաց մէջ։ Կատաղի ընդդիմութիւնը եւ ինքնապաշտպանութեան ունայն ճիգերը սպառած են այլեւս Հայ երիտասարդի վերջին ոյժերը. նա հայրենանուէր կարմիր արիւնովը՝ հատակ ներկած է հայրենի հողը, նահատակուելով վերջապէս անարատ մահուամբ, օրինաւոր հայրենասիրութեամբ։ Արեան դատակներ կ'ողողեն քաղաքի զառիվայրերը սրոնցմէ բարձրացած ծուխն ու բոցն քաղաքի շնչին խն՝ կատղեցուցած են, որոնք իրարու բերնէ կը խլեն մարդկային անգամներու մնացորդները, ինչպէս հրոսակներն իրենց կոպտութիւնը։ Շուկայն աւերած է արդէն եւ սոսկալի հրդեհ մը բոցագոյն ներկած է լեռներն ու ձորերը։ Լռած են քաջերու ձայները եւ միայն կանանց ու տղայոց աղաղակն ու ճիչն է, որ կը պանայ յերկին վայրագ խուժանի հռնչիւններու մէջէն։ Յուսահատութիւնը տիրած է ամենուրեք եւ ամենուն ճակատին. բայց Հայ կինը կերերայ դեռ ևս ապդին ու անդին, սիրելեաց դիակներու մօտին, նախադաս համարելով փառաւոր մահ մը անպատիւ կեանքէն, յեղուզակներու ճիրաններէն։ Իրեն զէնքն է քարն ու տապարը, իսկ առաջնորդը՝ հին դիւցազնուհեայ անմահ յիշատակը։ Իր տան մէջ ամրացած Հայ կինը լուտանքներ կը տեղայ վատոգի թշնամւոյն վերայ եւ կ'արհամարհէ քաջութեամբ հրացանի գնդակները։ Թշնամին բիրտ ուժի ուժգնութիւնը վերջապէս կը յաղթահարէ կանացի դիմադրութեան ալ եւ ժանտ սուրը կը բարձրանայ նաեւ ընտանեկան յարկի նուիրական սեղանին վրայ եւ աւերներով ու նախճիրներով կը հասնի Կ.ի տան, ուր ամրացած է ծանօթ հերոսուհին Մ. զինուած իր խոհանոցի դանակով։ Մի ահեղ տեսարան կը պարզուի հոն. Մ.ի կանացի ուժին առջեւ կը խոնարհին շատ մը ըմբոստ Քիւրտերու ու մոլեռանդներու գլուխներ. եւ հինգ հատ արիւնակզակ հսկայ քիւրտեր դիատապատ կերպան իր ոտից ներքեւ։ Կը սոսկայ թշնամին այս վսեմ դասէն, հայրենասիրութեան մարմնացեալ։ Հրեշտակէն, եւ պակուցիչ արհաւիրք մը, մեռելային դեղնութիւն մը կը պատէ վատոգի ասպատակներու դէմքերը։ Փողի ձայնը զօրքերն ալ հոն կը կանչէ. եւ երբ հաւաքական ոյժը կը նկրտի յարձակում գործել դիւրախարխուլ տան վրայ, յանկարծ՝ ահեղ պայթիւն մը եւ ամենածախս խարոյկ մը կը պաշարէ ամբողջ շէնքը, եւ մեր Հայ դիւցազնուհին՝ հոգին ետնդելով կը վերանայ յերկին, զերծ ամէն թշնամանքէ ու արհամարհանքէ, ձգելով իր ետին անուն մը, յիշատակը, յուէ՛տ պաշտելի, յուէ՛տ անմոռանալի։ (*)

20 Փետր 1896

Մ. ԳՐԻԳՈՐ

(*) Պր. յօդուածագիրը դիւրըմբռնելի պատճառներ ունեցած է միայն սկզբնատառերով նշանակելու քաղաքին հերոսուհին եւ ատոմիրոջ անունը, որ բնակարանին մէջ տեղի ունեցած է Հայ կնոջ դիւցազնական արարքը։

Ծանօթ խմբ.

«ԼՈՅՍ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ

Վահան վարդ. Տէր-Մինասեան քանի մ՝ ամիս յառաջ սկսած է Կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակել այս թերթը, որ կեղծ դիմակի մը ներքև ազգադաւ ուղղութեան մը նուիրուած է. հարկ է այդ դիմակը վար առնել և անոր իսկական դէմքը ցոյց տալ՝ զգուշացնելու համար հանրութիւնը անոր խաբուելէ։

Վահան Վարդապետն հպատակ ժողովրդեան մը տիրող կառավարութեան հանդէպ ունեցած պարտքերուն վրայ կը ճառէ, Ս. Գրքէն առնուած խօսքերու վրայ հիմնելով իր տեսութիւնները, զի քաջ գիտէ որ Հայ ժողովրդեան համար Ս. Գրոց հեղինակութիւնը վեր է ամեն տարակոյսէ և քննադատութենէ։ Նա ժողովրդեան կրօնական զգացումները կը ժպրհի իր ձեռքը գործիք ընել, Հայերը հաժոզելու համար որ պարտին հլու հպատակ լինել Օսմ. պետութեան։

Նա կը մոռնայ սակայն յիշելու թէ Ս. Գրքէն իր բերած վկայութիւնները կը վերաբերին միայն այն օրինաւոր իշխանութիւններուն, որք իրենց կոչումն կը նկատեն ապահովել ժողովրդեան հանգստութիւնը և ազատութիւնը, և նպաստել հանրային բարօրութեան աճման. կը մոռնայ միանգամայն որ ժողովուրդը ճնշող, անոր արիւնը ծծող կառավարութեան մը դէմ ինքնապաշտպանութեան դիմել՝ ժողովրդոց սրբազան իրաւունքն է և թէ Քրիստոս ինք առիթ ունեցաւ ինքնապաշտպանութեան օրինակ տալու մեզ։

Աւետարանին խօսքերուն չարաչար մեկնութեամբ հանրութիւնը մոլորեցնել և «Լոյս» անուան տակ մտքերու մէջ «խաւար» սփռել, ահա թերթին նպատակը։

Կարդացէք "Լոյս"ի 8դ. թիւը, որոյ «Կաղանդէջք Լուսոյ առ Հայ թերթս յԵւրոպա» վերնագրով յօդուածին մէջ կը տեսնէք մատնութիւն մը հոգելոյս Ներսէս Վարժապետեանի նկատմամբ, որ Վահան Վարդապետին թրքասէր ընթացքէն սրտմտեալ՝ 1879 թուականին անոր 'ի կարին վարած պաշտօնը իրմէ առեր ու յանձներ է Խրիմեան Հայրիկին . . .

Բարեշնորհ Վարդապետը Ներսէսը Բ. Դրան մատնած ժամանակ՝ չի զգար որ ինքզինք կաղարտէ բոլոր ազգին առջև, և ակամայ կը բարձրացնէ հոգելոյս Պատրիարքն, որ հարկ տեսեր է զինք պատժել իր Ըրէ-էրոնեան համար։

Միևնոյն յօդուածին մէջ կը կարդամք որ Մաղաքիա Եպիսկոպոս Օրմանեանի 'ի Կարին առաջնորդ կարգուելուն արդիւնքը սա է եղեր «որ հոգելոյս Ներսէս Սրբազան մեր Օգոստափառ Սուլթանէն ընդունի ադամանդակուռ շքանշան, գոհարավառ ծխատուփ և ապարանք յ՝ Օրթաքէօյ, և հաղար հատ ոսկի» . . .։

Լսեցի՞ք, ընթերցողք, Ներսէս կաշառուեր՞է և իշարկէ կաշառքին փոխարէն ալ մատնած ըլլալու է ազգին շահերը։

«Լոյս»ի խմբագիրը իր մատնութեան և զրպարտութեան առարկայ կընտրէ հանգուցեալ Պատրիարքներուն մէջ ամենէն ազգասէր ճանչցուածը. մտքերը շփոթել, գայթակղեցնել նախ մեռածներուն նկատմամբ և ապա կարգը բերել արդի Պատրիարքին. «Ահա թաքուն դիտումը»

Զարմանք՝ կը դիտեմ որ "Լոյս" ազատօրէն կը խօսի Եւրոպայի Հայ յեղափոխական թերթերուն, Հայկական ապստամբութեան և մեր ազգին առանց Եւրոպայոյ օգնութեան ազատուելու անկարելիութեան մասին. կը յիշէ Սեպ. 18ի Ցոյցն 'ի Կ. Պոլիս, Զէյթունի ի նպաստ յեղափոխականաց դրամական օգնութիւն պահանջելն ժողովրդէն, եկեղեցականներէ ոմանց երբեմն բեմերէն «արիւն թափելու է, արիւն» աղաղակելն և այլն. թէ Պոլիս հրատարակուող թերթ մը ինչպէս կրնայ անպատիժ տպել այսօրինակ խօսքեր, ահա դաղտնիք մը, որոյ բանալին որոնելու դնել կը մնայ ընթերցողին նրբամտութեան . . .։

Այսքանը բաւ կը համարինք առի զգուշութիւն և զանց կը նեմք խօսել շնորհուն խմբագրին տխուր անցելոյն և գործերուն վրայ, որք արդէն յոյժ ծանօթ են բոլոր Թրքահայոց։

Ա. Ա.

ԶԷՅԹՈՒՆՑԻՈՑ ՈՒԽՏԸ

Ազատութեան քաջ զինուորին
համար ինչ՞ կայ այլ սփոփանք
թէ ոչ՝ տեսնել Հայրենիքին
մի օր լուծուած կապն ու կապանք

Մեր արիւնով Հայու ճակտէն
սրբել ամօթն ու նախատինք
կազմ ու պատրաստ վաղուց արդէն
մենք Զէյթունցիս ուխտած էինք

Այս Սրբազան ուխտին վսեմ
դրժել, երբէք մենք չենք գիտեր
դու՝ բարբարոս, շարէ մեզ դէմ
քու ահագին զօրացդ վաշտեր։

Մենք անդադար հպարտ սրտով
յետ կը մղեմք ցած թշնա՛մի
մեր ձեռքի տակ ողջ պահելով
հարիւրաւոր զօրքեր դերի։

Ինչ՞ փոյթ թէ դու դայլի նման
կատղած՝ հտնես բերնէդ փրփուր
քո թնդանօթն ու հրացան
Թող մեզ բերեն, չանթ բոց և հուր։

Քեզ հեգնօրէն պիտի տամք ցոյց
թէ քո ցասմանդ ժայթքող բոցեր
չ՝են չ՝են կարող, այն վառ հընոց
մեր կուրծքին տակ խսպառ մարել։

Ռ...ճ...+ 5 Յունվ 95

Ղ...ղ...ղ...

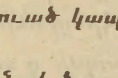

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 13 Փետր 1896

Գաւառներէն եկած լուրերը սրտաճմլիկ են. մերկ և անօթի ժողովուրդը կը կարօտի հացի և հագուստի . Ս. Պատրիարք Հօր բոլոր ուշադրութիւնը կը դրաւէ իր հօտին օգնութիւն հասցնելու հոգը . հանգանակութիւններէ գոյացած գումարները թէև լաւ ինքեան բաւական գոհացուցիչ , սակայն պէտքին մեծութեան հետ բաղդատմամբ շատ աննշան են ։

Ազգային վշտերը տարօրինակ կերպով յուզեցին և կարելի է ասել , կերպարանափոխ արին Պոլսոյ հայութիւնը , որ մեծ ճիգ կը թափէ Հայաստանի եղբարց ձեռք կարկառելու . խօսքս պանդուխտներուն համար չէ միայն , այլ և բնիկ Պոլսեցւոյ համար, որք ցարդ այքան կարեկցութիւն ցոյց տուած չէին երբէք դէպ իրենց հայրենաբնակ ազգակիցներ. ամեն ոք կուզէ իւրովհանն բան մ՝ ընել սփոփելու ընդհանուր վիշտը. այս եռանդ չափահասներէն փոխանցուած կերևի նա և դպրոցական տարիք ունեցողներու , ինչ կլսեմ, մինչև իսկ մանկապարտէզի երախաներու , որոյ զգայնութիւնը ապացուցանող այնպիսի սրտաշարժ դէպքեր կը պատմուին, որք լաղը յարտասուս կը շարժեն ։

Ամիրիկոյ «Կարմիր Խաչին» խոստացած օգնութեան անձկանօք կը սպասուի ։

Ս. Պատրիարքը մեծ աշխուժութեամբ կը հոկէ կարօտելոց հայ և հագուստ հասցնելու միջոցներուն վրայ, որպէս զի նպաստները անարգել երթան և ծառայեն իրենց նպատակին ։

Գաւառաց մէջ Հայերու բռնի իսլամացումը սաստիկ վրդոված է Ն. Սրբազնութիւնը, որոյ կրօնական համոզումներն որքան անկեղծ, նոյնչափ խոր են. իրաց արդի վիճակին մէջ իր ըրած ջանքերը կարելի է առանց չափազանցութեան դերմարդկային անուանել. ջոյային, նիհար կազմի տէր ըլլալով, շարունակ յուզեալ է. կը ծխէ անդադար, քիչ կուտէ և քիչ կը քնէ. եթէ անձնական տկարութիւնը զայն մինչև հիմայ չի կրցաւ յաղթահարել, զայդ կը պարտիմք իր բարոյական մեծութեան և աննկուն կամքին, որք չեն գիտեր վհատիլ. ինք միանգամ ըսեր է «երբ վհատիմ, մարմնով ալ կորսուած եմ» ։

Ինչպէս գիտէք, Ն. Սրբազնութիւնը պաշտօնանկ ընելու փորձերն խստաւակ խեղճութեամբ վերջացան. այժմ կան նշաններ, որք գուշակել կուտան թէ Բ. Դուռը հակամէտ է Պատրիարքարանի հանդէպ հաշտ դիրք մը բռնելու, սակայն կուզէ կամաց կամաց, անդգալապէս այդ ընել, որպէս զի Ս. Պատրիարքին զիջողութիւն ըրած չերևի. կան կարծողներ որ կառավարութիւնը այս մասին Ռուս դեսպանին խորհուրդներուն կը հետևի. թէ որքան ուղիղ է այս, առ այժմ անկարելի է գիտնալ ։

Եւդոկիա՝ 23 Յունուար 1896

Տաճկաստանի բոլոր Հայաբնակ քաղաքաց և գիւղերու մէջ բարբարոս թրքաց ձեռքով գործուած խժդժութիւնք և աղետալի դէպքերն (երկրին և մանաւանդ Հայ ժողովրդեան կատարեալ թշուառութեանը պատճառ եղան. շրջակայ քաղաքաց և գիւղօրէից կոտրածներէն և առաջն մերկ ու ձեռնունայն փախուստ տուող Հայերն մեծ բազմութեամբ քաղաքս ապաստանած են ։ Մեր Եւդոկիան թէպէտ և այս վերջին աղեխարշ յարձակումներէն զերծ մնաց, սակայն ահի ու սարսափի և թրքաց կողմէ եղած ծանր սպառնալիքներուն պատճառաւ մենք ևս հարկադրուեցանք գործադուլ ընել բոլորովին և. մինչև յայսօր ոչ մի հայ չի համարձակիր իւր խանութն բանալ , նոյն իսկ շուկան երթալ. քաղաքիս եաղմայի, պղնձի, կաուի և այլ հայ գործարաններն փակուած կը մնան ամիսներէ 'ի վեր ։

Ամեն ոք, քիչ բացառութեամբ օրական հացին ստանալն ճարելու մասին մեծ դժուարութիւն կը կրէ։ Մանաւանդ քաղաքս ապաստանող խեղճ փախստական ժողովուրդն որ խիստ մեծ թիւ կը կազմէ, ծայրայեղ թշուառութեան մատնուած է , որովհետև Եւդոկիացիք ևս զիրենք հոգացողի պէտք ունենալով չեն կարող բնականաբար պէտքին համեմատ խնամել դրսէն եկող աղքատայեալներն ։ Ահա այս կերպով ընդհանուր թշուառութիւն մը կը տիրէ ատ ևս ։

Այն թուրքը՝ որ հայէ մը պահանջ ունէր, պարտապանին հագած վերարկուն և ոտքին կոշիկն անգամ բռնի առնելով պահանջն գանձեց. իսկ հայոց պարտական եղող միւսլիմաններն, առանց բան մը վճարելու կը ջանան մուրհակներն բռնի հայուն ձեռքէն աղատել. քիւրտ և թիւրք հովիւներն՝ որք հայոց արջառներն կը խնամեն շրջակայ գիւղօրէից մէջ, տէր են գարձած այսօր այդ բոլորին. քանի քանի հայ երամակատէրեր այժմ չեն կարող իրենց միւսլիման հովիւին ձեռքէն ուլ մը կամ գառնթ մը կաթ առնել ։

Թէպէտ և այս բոլորն ալ անտանելի են, սակայն ուրիշ քաղաքաց բաղդատելով մեր վիճակն միխիթարելի կրնայ սեպուիլ։ Ամեն ուրեք, ամեն ոք ակնապիշ կ՝ սպասէ օտարտէրութիւններու ազդեցութեամբ ըլլալիք բարեկարգութեանց բայց չի գիտցուիր , թէ այդ մարդասէր և քրիստոնեայ ազգերն այլևս ո՞ր օրի կ՝ սպասեն իրենց ազդեցութիւնն'ի գործ դնելու. մի՞թէ Հայ տարրը բոլորո-

վին ոչնչանալէ վերջ պիտի գան աւերակաց վրայ իրրև բաւ հսկելու։

Սլիվնաէն խմբագրութեանս ուղղեալ նամակներէն ցաւօք սրտի կ՝իմանամք թէ տեղւոյն ազգային վարժարանն վեց ամիսներէ ի վեր փակուած կը մնայ, և անչափահաս մանկիկք ուսման սնունդէն զրկուած վտղոցներն կը թափառին։ Սլիվնայի ազգայուն դասակարգն ակնապիշ կ՝սպասէ Այցելու Հովիւ Դեր. Տէրունեան Հայր սուրբի անդ ժամանելուն, որ անշուշտ պիտի կրնայ լաւ կարգադրութեամբ մը վարժարանն վերստին բանալ։

Պուրկազէն կը գրեն մեզ թէ 'ի Նպաստ Թուրքիոյ արկածեալ եղբարց կատարուած հանգանակութեան արդիւնաւորման նպաստածեն, բայց ի այն Տիկիններէ որք յիշուած են մեր նախորդ թուոյն Պուրկազի թղթակցութեան մէջ, նաև Տիկնայք Վասիլուհի Ունճեան ու Նոյեմզար Մէլքօֆ և Օրիորդ Մաննիկ Ոսկերիչեան։

ՀԱՇԻՒ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ Ի ՆՊԱՍՏ

ՍԱՍՈՒՆԻ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ

1895 Ապր 11 էն 1896 Յունվ 31

—

Ազգ. Պատրիարք որանը հանգանակութեանց հաշուեցոյց մը հրատարակած է, որմէ կը տեսնուի թէ նախապէս Սասունի համար հանգանակուած է 5231 Օսմ. լիրա և 98.5 դահկն. հետևեալ տեղերէ. Կ. Պոլսոյ թաղերէն 1744 լ. 77.5 դ., մի քանի գաւառներէ 1105 լ. 12.5 դ., Եգիպտոսէ 441 լ. 75 դ., արտասահմանի ազգայիններէն 1504 լ. 62.5 դ. և մասնաւոր նուէրներէ 435 լ. 71 դ.

Յիշեալ գումարէն Սասուն խրկուած է 3511 լ. 80.5 դ. և պատրաստի դրամ մնացած 1720 լ. 18 դ.։

Իսկ ընդհանուր արկածելոց 'ի նպաստ հանգանակուած է 11320 լ. 22 դ. հետևեալ տեղերէ. Կ.Պոլսոյ թաղերէն 1198 լ. 60.5 դ., մի քանի գաւառներէ 622 լ. 61.5 դ., Եգիպտոսէ 1651 լ. 20.5 դ. արտասահմանի Պաշտ. մարմիններէ և ազգայիններէ 5509 լ. 41.5 դ. մասնաւոր նուէրներէ 1169 լ. 36 դ., Քռէսի Լիոնէի ձեռամբ 1169 լ. 2 դ.։

Այս գումարէն արկածեալ քաղաքներու և գիւղերու խրկուած է 11058 լ. 4 դ. և պատրաստ դրամ մնացած 262 լ. 18 դ.։

Հետևաբար ընդհանուր հանգանակութեան ամբողջ գումարը 16552 լ. և 20.5 դ. է, որմէ մինչև Յունուար 31 կարօտելոց խրկուած է 14569 լ. 84.5 դ. և պատրաստի մնացածն է 1982 լ. 36 դ.։

ՄԵԶ ԽՐԿՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

«Իրաւունք»ի մէջ հրատարակուելու համար սկսած են մեզ հասնիլ նամակներ, զորս կարելի չէ մեզ հիւրընկալել, իրենց պարունակութիւնը հակառակ լինելով մեր ուղղութեան և սկզբունքներուն։

Հարկ համարեցինք այս առթիւ բացատրել թէ ինչ ոգւով գրութիւններ կրնան հրատարակուիլ մեր թերթի մէջ։

«Իրաւունք» ո և է կուսակցութեան բերանը չըլլալով, մեզ խրկուած գրուածներ պարտին ամէն կուսակցական ձգտումներէ ազատ և խմբագրուած ըլլալ ընդհանուր Հայութեան շահուց տեսակէտով, որոց միայն օգտակար լինելու ջանալ մեր սրբազնագոյն պարտականութիւնը ը համարիմք։

Այս պայմանին համապատասխանող լուրջ տեսութիւններ ազգային խնդիրներու մասին, ազգային կեանքէն պատկերներ, քաղաքի մը տեղական կարևոր դէպքերու մասին տեղեկութիւններ՝ շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք։

Ընդհակառակն մեր էջերը միշտ փակ պիտի մնան տեղական, ընդհանուր շահեկանութենէ զուրկ խնդիրներու, անձնականութեանց մասին թեր ու դէմ գրուածներու և անօգուտ վէճաբանութեանց համար։

Իսկ քննադատութիւն կընդունիմք, երբ անձնական հակառակութեան ոգիէ զերծ, լրջմտութեամբ գրուած և հիմնուած ըլլալով փաստերու և իրականութեանց վրայ՝ կը ծառայէ խնդիր մը լուսաբանելու։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆ

Ի ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՍ

—

Գրաւոր և բերանացի առաջարկներ կըլլան մեզ՝ ի վեր հանելու և քննադատելու Պուլկարիոյ Հայ վարժարանաց ընդհանրապէս անդոհացուցիչ վիճակը։

Մեր կրթական հաստատութեանց թերութիւնները թուելու և հաստատելու մենք շատ պէտք չենք տեսներ, վասնզի արդէն ամէն ոք գիտէ թէ անոնք մատաղ սերունդին պէտքերը տեսակապէս և լիովին դոհացնելու վիճակին մէջ չեն։

Քանի մը խօսքով փութամք սակայն յայտնել թէ ըստ մեր կարծեաց ինչ պայմաններէ կախում ունի մեր դպրոցներու հիմնական բարւոքումն։

Նախ էական կէտը դպրոցական հաստատ պիւտճէ մը կազմելն է. աւելորդ է ըսել թէ առանց այս պայմանին ի զուր են ամէն փափաք և վաստակ մեր դաւակաց կրթութեան համար։ Հետևաբար Ազգ. պաշտօնական մարմնոյ բոլոր ջանքերը նուիրուելու են դպրոցներու նիւթական ելևմուտը ճշդելու։

Ապա հարկ է բոլոր Պուլկարահայ վարժարանաց համար կազմել միօրինակ ուսմանց յայտագիր և ներքին կանոնագիր, որք մեծ խնամօք պատրաստուելու են՝ տեղական հանգամանաց և պահանջներու համաձայն։

Յայտագրի և կանոնագրի դրծադրութիւնը վարժապետաց գործն է. սակայն անթերի գործադրութեան հսկել Հոգաբարձութեանց կը պատկանի, որք իրենց հսկողութեան պաշտօնին պահանջած եղանակաւ կազմուած լինելու են։

Եթէ կարելի լինի այս երեք պայմանները կատարել, կարող և պարտաճանաչ վարժապետներ ունենալու հոգն ալ շատ կը դիւրանայ և մեր վարժարանք կը բարւոքին ինքնին։

Ուրիշ անգամ վերստին կը դառնամք այս խնդրոն։

ՄԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Ռուսիանէն խարիճիչ Նաղրը Բուէնոս Լօպանօֆ տիպլօմադ պիր զադրէ կէօրիւշմէսինտէ Մակեդոնիա մէսէլէսի իչին շու կիպի պէյանադտա պուլունմուշ. «Մակեդոնիանէն հալը հաղրըլնա խալէլ կէդիրմէմէկ իչին Ռուսիա քէնտի Գոնսուլոսլարը վասիդասը իլէ Եունանիստան, Ռումանիա, Սերպիա վէ Պուլկարիա հիւքիւմէդլէրինէ լազըմ կէլէն դէնպիհադը վէրմիշ տիր։ Եանի իլք պահարտա Թիւրքիա սինրրընը կէչմէկլէ Մակեդոնիա խրրըստիանլարը իսլամլարըն բէնչէի զուլմնտան խիլաս իդմէք նիյէդինտէ պուլունան Գոսիդէ վէ Ֆէտայիլէրին մէն օլունմասընը դավսիյէ իդսիշ տիր։ Խրրըստիյան Ռուսիանէն պու ալիճէնապլըղընա նէ տէմէլի....։

—

Ստանպօլտա Տիւյունի ումումիյէնին սապրդ սէր գօմիսէրի Մուրատ պէյ Մըսրրա գաչմըշ օլուպ, օրատա Սուլդանա վէ Թիւրք հիւքիւմէդինէ գարշը պիր կազէդա նէշր իդմէքտէ. վէ օնունլէ շէրէն Սուլթանըն իսլիֆէլիկ հուգուգունա հայիզ օլմատըղընը պէտտ ու պէյան իդմէկլէ Սուլդան Համիտին թախդտան ինտիրիլմէսինէ վէ գանունը էսասինէն (Սահմանադրութեան) իճրասը իչին շիմտիքի հիւքիւմէդին դէպտիլ օլունմասընը խատտա իդմէքտէ օլուղընտան, Մըսրը հիւքիւմէդինտէն ումումիէհ Մուրատ պէյին Թիւրքիայա Թէսլիմ իտիլմէսինի Պապը-Ալի իսդէմիշ իսէտէ, Ինկիլիզ հիւքիւմէդի գարշը կէլմիշ տիր։ Վէ Ստանպոլ կազէթաստ դալարընտա օգունտըղընա կէօրէ, ճինայէդ մոհքէմէսի Մուրատ պէյին իտամընա (ժահսան) վէ մալլէրինին հիւքիւմէդտէն զապդ օլունմասընա գրյապէն հիւքմիգմիշտիր։

—

Ստանպօլտան Աֆոն Պուլունէէն վէրոդիյի հավոսնսէ կէօրէ, Թիւրքիանէն պաղը մահալլէրինտէ ապքէրլէր զապիդլէրէ վէ նիզամա դարշը իսեանտա պուլունմադտա իմիշլէր։ 15 պտան պէրու մաաշլար էօտէնմէմիշ օլտըղընտան հիւքիւմէթին անլարը՝ դէսքին իտէպիլմէսի բէք միւշքիւլ կէօրինմէկտէ իմիշ։

—

Անվէռատէ նէշր օլունան «Մէթրոբոլ» նամ կաթոլիկ կազէթասընէն էրմէնիսդան սէֆիլլէրի իչին իանէ տէֆդերի աչուպ աղ պիր վագըդ իչինտէ 3000 ֆրանգտան զիյատէ պիր մէպլաղ թոբլամըշ օլտըղը վէ պաղը ըէսսամլարընն (նկարիչ) քէնտի էլլէրի իլէ չէքմիշ օլտըգլարը ըէսիմլէր սաթըլըպտա պէտէլ ագճէյի իանէ տէֆթէրինէ գայտ օլընմադ իւզրէ մէզքիւր կազէթայա կէօնտէրմէկտէ օլտըղլարը մէքթիւպլէ պիլտիրիլիյօր։

—

Ստանպօլտան եաղէյօրլարքի պաղը Թիւրքլէր ըէվոլվէրլէր լէ սիլահլանմըշ օլտըգլարը հայտէ, Ստանպոլ մէրքէզինտէն խարիճ ճիվար մահալլէրտէ վէ զոդագլարտա իխդիլալ դէշվիդ իտիճի պիր դագըմ տէֆդերլէր էհալիյէ տաղրտմըշլար տըր. բոլիս մէմուրլարընն ապա միւտախէլէ իդմէմէսի իչին էժիր վէրիլմիշ, չունքի սիլահ սեսլէրինէն էհալի դահրիդ ու դէշվիդ օլունարագ եըլտըզ քէօշկիւնէ դարշը պիր նիւմայիշ վուգուա կէլմէսինտէն գօրգուլմագտա իմիշ։ Հէր կիւն 100 լէրճէ Թիւրք վէ էրմէնի Թութունլուպ հապս օլունիյօրլար։

Քէզա եօլճլարտան վէ խուսուսի մէքթիւպլէրտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ էրմէնիստանէ բէք չօգ Թարաֆլարընտա էրմէնիլէրէ ճէպրէն իսլամիյէթի դապալ իդտիրմէյէ Թիւրքլէր քէմալի խահիշլէ տէվամ իդմէքտէ տիրլէր։

—

Կարմիր—խաչ շիրքէդի ըէյիսէսի Մատմուազէլ Գլարա Պարդըն էրմէնիստանէ կիդմէք իչին Ամերիգատան հարէքէդ իդմիշ օլուպ, շու կիւնլէրտէ Ստամպօլա եէդիչէճէյի մէմուլ օլունայօր. մուսալէթիւքիայա կիրմէսինէ Համիտիյէ հիւքիւմէդի գարշը կէլմէկտէ իտի իսէտէ, հէր հալտէ պէօյլէ ֆէտաքեար վէ մուազամ շիրքէդին պէօյիւկ դէէսլրի ղալէպէ իդմիշ օլմալը։ Ֆոդադ պունունլէ պէրապէր Թիւրքիա մէզքիւր շիրքէդ գարշը պիր բիդապէդտէ (դրոշ) պուլունիյօր. եանի շու էն

եէնի գըրկընալը պիտի իգնա իտիյօր քի Թիւրք հիւպիւմէդի պէօյլէ տիմէք իսդէյօր «Էվրօբալըլար Ամէրիդալըլար վէ Էրմէնիլէր սիզ պիր դարաֆտան չալըշըն ահլարը տօյուրմայա, չըպլագլարը կէյինտիրմէյէ վէ եարէլիլէրի դէտավի իդմէյէ, պէնտէ չալըշայըմ տիկէր դարաֆտան եէնի եէնի գըրկընալէ անլարը արդըրմայա, պագալըմ.քիմ պաշա չըգահատ տըր։»

—

«Գոնէսբէնդան» բիլինիդ Ստանպօլտան պիլտիրմիշտիր քի էրմէնիստանըն ալդը վիլայէդլէրինէ պաշ գօմիսէր դային օլընան Շաքիր փաշա՝ Քիւրտլէրին՝ վահշիլիքլէրինին էօնիւնիւ այմադ իչին անլարա գարշը գուվվէի ապէրիյէ իսդիմալ օլունմասընին իգդիզասընը իտտաա իտէյօր։ Բաշի միւշարիլէհին պու իտտաասը սէպէպլէր դահտընտա օլտըղընտան Պապը Ալիտէն գապուլ օլընահաղը մէմուլ օլունիյօր։ վէ շու կիւնլէրտէ իճրա օլընան դէտարիգադը ապէրիյէնին պու մէսէլէ իլէ շումուլի օլտըղը զանն օլընմագտասը։

—

Քէնտի հարէքէտադը մէքքուհէսի իլէ շէօհրէդ պուլմուշ օլան սապրդ վան Առաջնորդ Պողոս եպիսկոպոս Ս. Յնուսդ կիւնի էօլտիւրիւլմիւշ տըր, ֆագատ էօլտիւրէն քիմ օլտըղը պիլինմէյօր։

—

Էրզրում Առաջնորդը Գեր. Ղեւոնդ Եպիս. Շիշմանեան Թիւրք հիւքիւմէթի թարաֆընտան թահտէլիքֆս Ստանպօլա կէթիրիլմիշ իտի իսէտէ, հիչ պիր քիմսէ իլէ կէօրիշմէյէ միւսաատ վէրիլմիշ տիր, իմտի Երուսաղէմ մէնֆի (աքսոր) օլընմըշ տըր։

—

Աբդիպաշա օգունտըղընա կէօրէ ֆրանսա Եպիսկոպոսարընտան Կարդինալ Բէռնարդ թէէսիրլի վէ եիւրէկ թահրիդ իտիճի պիր կոնդակ նէշր իտիւպ, էրմէնիստանտա սէֆալէթէ տիւշար օլան էրմէնիլէրէ պէօյիւկ իանէլէր եթիշտիրմէկ իչին ֆրանսա էհալիսինի տավէթ իթսիշ տիր։

—

Ֆրանսանըն շարդ մէքթէպլէրին միւտիւրի ումումիի վէր. հայր Շարմթան էրմէնիստան իչին պիր իանէ տէֆդէրի քիւշատ իտիւպ շիմտիյէ դատեր 65000 ֆրանդ դէճէմիւ իդմիշ տիր. վէ պու մէպլաղը ֆագիրլէրէ թէկրի իդմէկ իչին Ֆրանսըդ գօնսօլոսարընա կէօնտէրմիշ տիր։

ԶԷՅԹՈՒՆ

Էվրօբա կաղէթալարըն եազտըքլարընա կէօրէ գօնսօլոսարըն միյանճըլըղը իլէ Զէյթունլըլար վէ Պապը Ալի պէյնինտէ պաղը շարթլալրլէ պարբշըդ օլմըշ տըր, ֆագատ պու շարթլար թավսիլանթլէ պիլինմէյօր իսէ տէ, պաղը եազըլըշլարա կէօրէ Զէյթունա պիր խըրիստիյան միւդէսարիֆ դային օլընաճադ վէ վէրկիլէր խաֆիֆլէնէճէք իմիշ. պիզ պու խապէրլէրէ ճիտտիյէթ նազարը իլէ պադմագտա տէյիլիզ, զիրա պու պապտա թէլէկրաֆլարը սիքիտիլէթի պիզի շիւբէլէնտիրիյօր։

ԿԻՐԻՏՏԷ ԴԱՐԸՇԸԳԼԸԳ

Թոյմըշ կաղէթասընըն ալտըղը հավատիսէ կէօրէ, կիրիտտէ եէնի դարըշըգլըգլար վուգույա կէլտիյինտէն հիւքիւմէդ դարաֆընտան բէք չօղ թէղիդադ իճրա օլունուպ, չօղլար տէրտէստլէ հապս օլընմըշ իսէլէրտէ, գարա թէօդօրի բաշա պու գարըշըգլարը էօնիւնիւ ալընմասընտան իւմիտինի քէսմիշ օլտըղընտան վալիկտէն իսդիֆա իդմիշ. վէ իսդիֆաը գապուլ օլընմըշ տըր. պունունլէ պէրապէր եագընէն Կիրիտտէ ու�.ումի պիր իսեանլն վուգույա կէլէճէյի մէմուլ օլունիյօր։

ԵԷՆԻ ԳԸՐԿԸՆ

ՎԷ ՃԷՊՐԻՆ ԻՍԼԱՄԻԹԷԹ

«Ցեյնէ»-ը նամ ինկիլիզ կաղէթասընընը Ստանպօլտաքի մուխպիրինտէն ալտըղը մէքթիպի թէրճէմէթէն տէրճ իտէրիզ։

Խէպէր ալտըմ քի, Բամազանընը իլք կիւնիւ (14 փետրվր.) Մարտըվանտա եէնի դարըշըգլըգլար վուգու պուլմուշ տըր. էվէլտէն օլընան թէրթիպ իւզրէ Թիւրքլէր բէք չօղ գալապալըգլէ էրմէնի մահալլէսընի մուհասէրէ իտիւպ էրմէնիլէրի իսլամ իթտիրմէկ իչին ճէպը իթմիշլէրտիր. 500 քիշի գատեր մէճպուրէն իսլամիյէթի գապուլ իթմիշ տիր, վէ իթմէյէնլէրտէն 150 քիշի գատեր տէ քէսիլմիշ տիր։ Պու խապէրլէր խուսուսի մէնպալարտան պիզէ եէթիշտիր. չունքի պիր քաչ հաֆթատան պէրու Անատօլտան կէլէն հավատիսլէր կիզլի թութուլմագտա տըր, վէ օնա պինաէն հիւքիւմէդ տայիրէլէրինտէ պէօյիւկ բահաթսըզլըգ կէօրիւնմէկտէտիր. Բուսիանընը հալը հաղըրտա թութմուշ օլտըղը բօլիթիդա նազարը տըգդէթէ ալարագ, պու եէնի գըրկընալը Թիւրքիանընը կիւն էվէլ Բուսպարրն զապթը ալթընա կիրմէսինէ սէպէպ օլուր տէյի Թիւրքլէր գօրդմագտա տըր։ Զիրա իսլահաթ իճրա իթմէկ իչին հիչ պիր զայրէթ կէօրիւնմէտիյինտէն մատտա շու սօն տէրէճէտէ ֆանա թիկլիյին էօնիւ ալընմասընա տայիր հիչ պիր դէտպիր միւշահէտէ օլընմայօր, իշդէ պու սէպէպլէրտէն ագբլը կէօրիւնէն Թիւրքլէր մէսէլէնին հալլ օլընմասը իչին պաշդա եօլ օրմատըղընը սէյյէմէքտէ տիրլէր

Ստանպօլտա Թիւրքլէրին հէր պիր սընֆընտան հէր կիւն եէնի ատէմլէր դուդուլուպ հապս օլընմագտա տըրլար. պունլարըն պէօյիւք գէսմը սօֆտալար վէ պահրիյէ ու պէրրիյէ ապէր զապիդլէրի տիրլէր. 17 զապիդ տախի էտիրնէտէ դուդուլմըշ տըրլէր ֆագադ պու սօնրաքիլէրին դուդուլմասը Վալի բաշանընը էլի իլէ վէ օրտու գումանտիրինին խէպէրի օրմագսըզընը իճրա օլընտըղը իչին, գումանտիր իսդիֆա իդմիշտիր։ Վէ Ստանպօլտա հապս օլընանլարտա Սէրասքէրին եավէրի վէ տէօրտ պահրիյէ զապիդանը պուլունայօրլար։ Իզզէդ բաշա իսէ էլան Սէրասքէր գաբուսընտա մահ պուս տըր։

Ատանատա տախի Թիւրքլէր եէնի գըրկին իտիւպ 15 էրմէնի գաթլ օլընմըշ վէ 45 տէ եարէլէնմիշտիր։

ՄԱՎԻ ՔԻԹԱՊ

Ինկիլիզ հիւքիւմէդինին նէշր իդտիյի սօն մավի տիֆդէրինին միւնտէրէճաթը։ Բուէնս Լօպանօֆ Նայեմ 4 տէ պէյանը էֆքեար իտիւպ էրմէնի զօմիթէ բէյիլէրինի թէշվիզ իթմիշ օլտըղը իչին, Թիւրքիանընը հալը հաղըրընընա Ինկիլթէրա մէսուլ տըր տէմիշ։

Նայեմ. 11 տէ Ստանպօլտա էլչի լէրին մէճլիսինտէ էրմէնիստանընը գըրկընալըրընը էօնիւնիւ ալմադ իչին Պապը Ալիյէ միւրաճաաթ իթմէնին իդթիզասը Ինկիլիզ էլչիսի թարաֆընտան պէյան օլընմուշ իսէտէ. Բուս էլչիսի ճէվապէն, օ կիպի միւրաճաաթ գալարը տօղրուտան տօղրու էվրօբա հիւքիւմաթը մէրքէզ լէրինտէն նէշէթ իթմէլի տիր տէմիշ։

Դեկտեմ. 20. Գոնթ Կօլուքօվա՝քի՝ բէք թէհլիքէլի տիր էվրօբանընը իթթիֆագընը իսլալ իտէպիլէճէք պիր թէբլիֆտէ պուլընմադ. վէ Սուլթանը սերպէստ պըրադմալը յըզ քի քէնտի թասավուրընա կէօրէ իճրատի մուամէլէ իթսին, տէմիշ։

Ցունվր. 29 տա Լօրտ Սալիզպըրի պէյան իթմիշ տիր քի Բուսիա Թիւրքիանընը տախիլի իշլէրինէ միւտախէլէ իթմէկտէն սարֆը նազար պերլէ, Սուլթանընը հիւնիւ բէյի նէ պէրադմադ քէ սֆի ատտա իտէյօր։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ինկիլիզ վարլամէնթ օսընտա Մ՝ստըր Սամուէլ Սմիթ թէքլիֆ իլթմիշ տիր Թիւրքիանընը Ասիա գըլթասընտաքի խըրիստիյանլարընը հալը էսէֆ իշլթիմալընտան տօլայը գամարանընը թէէսիֆ վէ խօշնուդսըզլըղը պէյանէ իսլահ՝ օլընմասը իչին լաղըմ կէլէն դէտպիրլէրիս էլէ ալընաճաղընա իւմիտ կէօսդէրիլմէն. քէզա զիրը խէր Բուսիանընը վէ Ֆրանսանընը պիլ իդդիֆագ Թիւրքիանընը դամիրինէ գուվվէդ վէրմէքտէ օլտըգլարընը։

Սըր Կրէյ տէմիշիր քի էվրօբանընը իթթիֆագը սէմէրէսիզ գալմըշ տըր, գաչքի սիլահ իսթիմալ իդմէմէք գալարընընա պուլընմայօրլար. մէսէլէյի հալ իթմէյէ եուլընըզ Ինկիլթէրանընը գուվվէթի քէֆֆայէթի իդմէզ. ֆագադ Պապը Ալի պիլմէլիտիր, Ինկիլիզ տէվլէտի զայրը մուհաֆազա իսէմէզ էօղէ պիր հիւքիւմէդի քի տախլի հիւքմինտէ օլ տէրէճէ մէրհամէդսիզլիկլէր վուգուսակէլիյօր։

Խարիճլէյէ նազարընը միւդէշարը Մ՝ Գըրզընը ճէվապէն՝ տէմիշ տիր, Սըր Սմրիթին թէքլիֆի հիւքիւսէթ գապուլ իտէր, ֆագադ իսլահ իդմէկ իչին էլէ ալընաճադ թէտպիրլէրտէ սիլահ իսդիմալ օլընմայաճաղը պիլինմէլի՝ էրմէնի ժրղէդինին ասայիշինին դէմինի իչին Ինկիլդէրա տէվամ իւզրէ չալըշաճադ տըր։

Լօրտ Լոզպերի՝ պիր նուդգընտա, Ինկիլիզ հիւքիւմէդինին էրմէնի սէսէլէսի հագգընտա դուդմուշ օլտըղը եօլը զէմմ իդմիշ տիր վէ 1 յնեճը ասրըն սօն սէնէլէրտէ էվրօբա ասլա էլինի չէքէմէզ Թիւրքիա իշլէրինէ միւտախէլէ իդմէկ հագգընտա, վէ քէզա էվրօբա պարպար պիր հիւքիւմէդին դէէվիգի իլէ էրմէնիլէրին քիւրտլէրին վահշիլիկինէ գուրան օլմասընը աֆվ իտէմ էղ տէմիշ տիր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՆԴՈԿ

ԵՒ

ՃԱՇԱՐԱՆ «ՆԱՍԻՕՆԱԼ»

ՊՈՒՐՍԱՅ

ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ ԱՆԴԴԻՈՑ ՀԻԻՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻ

Մեր սոյն հաստատութիւն արդէն ծանօթ ըլլալով, այս անգամ ևս պատիւ ունիմք ծանուցանել մեր բազմաթիւ բարեկամաց և յաճախորդաց որ Նորագոյն կազմակերպութեամբ ամենամեծ հոգատարուած է պանդոկիս, ուր այցելող Մեծ. յաճախորդք պիտի գտնեն օգտաւէտ սենեակներ, մաքրութիւն և լաւ ծառայութիւն, կերակրոց պէսպիսութեան և արեւելեան ընտիր ճաշակաւ պատրաստման համար կատարեալ խնամք։

Տնօրինութիւն

Печатница „Взаимность“ — Варна.

Հայաստանի Հանրապետություն

Մարտ 9 տարի 1896

Խմբագրությանն «Հայրենիք»-ի

[illegible]

«[illegible]»-ի [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[